INVESTIGATIVNÍ NOVINÁŘ

ZADÁNÍ PRO STUDENTY

Staňte se investigativními* novináři! Víte, co to znamená? Vaším úkolem je napsat krátký článek. Jako správný investigativní novináři musíte nejdřív prozkoumat předmět svého zkoumání – **aktéry a dobu komunismu.** Ty mapuje výstava, do které vstupujete: ukazuje vám reálné předměty, různé autentické dokumenty, texty a historická fakta. Zapisujte si poznámky, hledejte souvislosti; shromažďujte informace, které pak využijete ve své reportáži. S námětem musíte přijít vy, výstava vás bude inspirovat. Jako novináři se tak setkáte s politiky (zástupci moci), s lidmi (občany) a státními orgány (příslušníky). Ti všichni vám pomůžou porozumět nejenom výstavě, ale taky politickému systému, který nazýváme komunistický.

** investigativní – pátrající nebo vyšetřující; takový, který zkoumá téma do hloubky; snaží se odhalit závažné přestupky nebo problémy ve společnosti*

POLITIK

Právě jste vstoupili do výstavy věnované tématu KOMUNISMU. Její první sekce se pokouší vysvětlit, co to komunismus je, jak a kde se stal vlivnou ideologií. Představuje také důležitou hybnou sílu – politiky. Narazíte zde na různé osobnosti, některé i z doby před nástupem komunismu v Československu. Našli jste takové?

Hledejte dál a uvažujte o pozitivních a negativních vlastnostech a projevech politiků obecně. **Projděte si jednotlivé texty a ke zmiňovaným politikům si zapisujte pozitivní a negativní vlastnosti – doplňujte je o vlastní znalosti.** První část se shoduje se sekcí naznačenou v plánku a končí u povídání starého pána a příběhu o jedné soše, ke kterému se ještě vrátíme.

Pokud máte dostatek informací, přejděte ke druhému kroku. Společně se zamyslete nad tím, jakým způsobem jsou jednotliví politici, které jste našli na výstavě, zobrazeni. Uvažujte o tom, jak byl politik zobrazován ve zde mapované minulosti, vs. jak je zobrazován dnes. Vidíte tam nějaký posun? Jaký je například rozdíl mezi tím, když lidé drží transparent s podobou politika, vs. když je tento politik na billboardu u silnice? Sledujte rozdíl v zobrazení – kdysi to byl většinou malovaný obraz, dnes je to spíše fotografie. Co říká o politikovi to které zobrazení? Jak ho zobrazuje? Jakou má mít roli, jaký plní účel? Vzpomenete si na nějaké vyobrazení politika z poslední doby? Čím vás zaujalo? Nezapomínejte si svoje poznámky zapisovat – budete je potřebovat pro svůj článek!

Zkuste na výstavě najít nejmenší a největší zobrazení politika. Jakou roli hraje v tomto případě velikost? Celá sekce věnovaná politikům končí právě u projektu 3D zobrazení sochy, které v tomto případě dosahuje určitého extrému. Jakého? Prozkoumejte článek, snímky, model a udělejte si poznámky – tento příběh má mnoho rovin (politickou, ekonomickou, lidskou, výtvarnou, technickou atd.).

A teď vás čeká poslední úkol. Přiřaďte k politikům, které jste našli na výstavě, tyto kategorie: **diktátor, císařovna, vůdce, prezident, tajemník,** ... Projděte si svůj seznam a doplňte k jednotlivým politikům informaci, na koho ve společnosti mělo jejich působení spíše pozitivní, nebo spíše negativní dopad. Můžete své pozorování porovnat s poznámkami, které jste si zapsali na začátku, když jste uvažovali o vlastnostech politiků.

Tady vaše seznamování se s politiky končí. Jejich úkolem je spravovat všem společnou věc – stát, ve kterém všichni společně žijeme. Většinu tohoto státu tvoří občané, proto se teď podíváme na jejich každodenní život v době komunismu.

LID

Opět začneme obecnou úvahou. Jaký by měl být vztah mezi politikem a občanem? Lid volí politiky, a co dělají nebo nedělají politici na oplátku za svoje zvolení? Jaký byl tento vztah v roce 1948, 1968, 1989 a jak ho vnímáte dnes?

Tak, jak jsme si v prvním listu všímali zpodobení politika, budeme podobně postupovat i u lidu. Prohlédněte si stěnu s obrazy: jak byl zobrazován člověk v době komunismu (všímej si: průměrný počet osob na obraze, emoce, výrazy tváře, činnost, situace, prostředí, ...)?

Pokud chceme pochopit vztah mezi politiky a lidem nejenom v době komunismu, potřebujeme definici něčeho, co se označuje slovem **propaganda**. Slyšeli jste někdy tento pojem? Zjistěte podle plánku na následující straně, kde na výstavě najdete jeho vysvětlení.

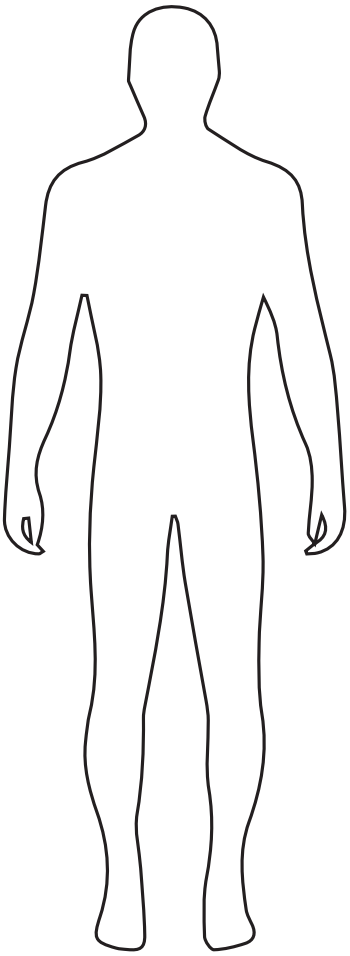
Propaganda bude klíčová pro pochopení toho, jaký byl každodenní život běžného obyvatele, člověka – co dělal, když vstal, co jedl, co si oblékl, kam a čím cestoval, kde pracoval, co se učil, kde se scházel, co dělal ve volném čase, jak bydlel, jak sportoval ...

Tato druhá sekce výstavy nabízí několik příkladů toho, jak lidé žili. Vaším úkolem bude opět si zaznamenávat zajímavé skutečnosti; poznámky, které se vám posléze můžou hodit pro váš článek. Co byste si představili pod následujícím slovním spojením ŽÍT V PRAVDĚ? A co ŽÍT VE LŽI? Zkuste najít příklady obojího v různých kapitolách/činnostech/oblastech života pod tlakem propagandy. Co se bude hledat snáz? ŽÍT V PRAVDĚ, nebo ŽÍT VE LŽI? Hledejte v této části výstavy příklady obou těchto kategorií. A když budete mít hotovo, zkuste se znovu zamyslet nad slovem propaganda a vztahem mezi životem ve lži a životem v pravdě.

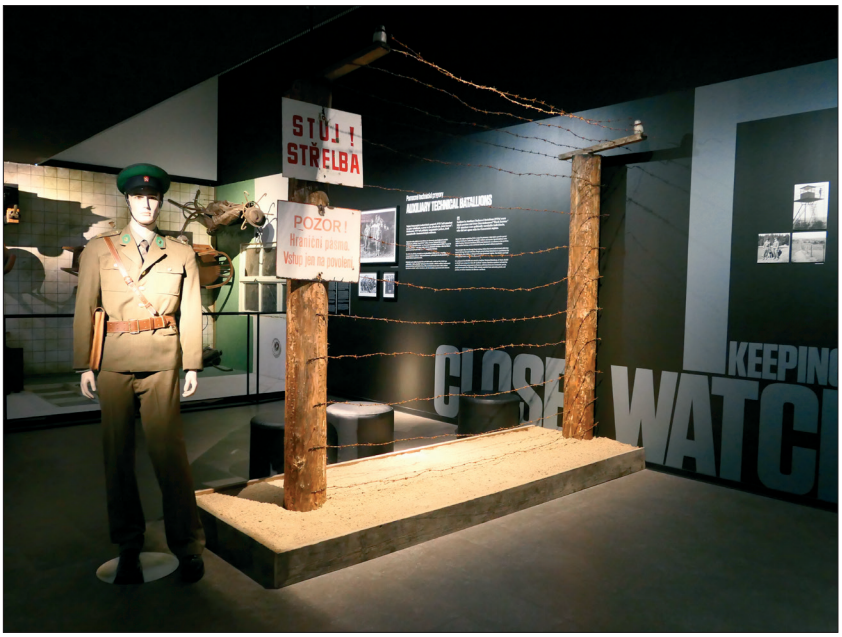
PŘÍSLUŠNÍK – ORGÁNY STÁTU

Jako poslední složku, kterou musíte na výstavě pro svůj článek prozkoumat, jsou lidi, kteří nejsou ani politiky, ale už ani občany. Jsou někde mezi a tvoří **orgány státu**. Vaším prvním úkolem v této černé sekci výstavy je určit, které orgány lidského těla tvoří pomyslně jaké složky státního aparátu:

- uši
- oči
- ústa
- mozek
- šestý smysl
- ruce
- nohy
- srdce

Abyste mohli s metaforou lidského těla jako státního útvaru pracovat, je potřeba si pečlivě prostudovat přítomné texty, videa atd. Ve skupině si tuto investigativní práci můžete rozdělit, nebo naopak konfrontovat různé pohledy vás samotných na totéž. Pokud si budete muset navzájem příběhy a další informace formulovat nahlas, snáze najdete souvislosti a přirozeně si i více zapamatujete. Jakou roli tu hraje paměť? Je možné paměť mazat nebo měnit? Zamyslete se a svoje nápady si zapisujte.

Orgány státu jsou tedy primárně lidé pracující přímo pro státní režim. Co si myslíte, pracuje pro stát ještě někdo i mimo tzv. státní aparát? Někdo jiný než policie, tajná policie, pohraniční stráž nebo lidové milice? Kdo všechno jsou příslušníci státu? Co lidi, kteří namalovali transparent? Co tělovýchovná jednota, … co ještě vás napadne? Jaká je vaše role?

A co média? Právě ta představují důležitou složku šíření propagandy. A to platí i dnes. Právě v různých nejenom tištěných médiích je důležité rozlišovat mezi tím, kdy se jedná o nějakou reportáž nebo článek, a kdy se jedná o komentář, tedy vyjádření názoru autora.

Takže ještě jednou:

REPORTÁŽ je takový útvar, v němž jako žurnalista shromažďujete fakta a odhalujete souvislosti. Snažíte se zachovat maximální objektivitu a o věci referovat tak, jak se vám to povedlo zjistit ze zdrojů, které jste měli k dispozici.

KOMENTÁŘ je vyjádřením vašeho názoru na danou věc – už se nesnažíte jenom objektivně informovat, ale naopak subjektivně interpretujete to, co jste zjistili; vyjadřujete svoje preference (co se vám líbilo nebo nelíbilo); uvažujete o možných důsledcích, které však můžou být vámi vymyšlené, domněnky.

Tady se nám vše uzavírá. Máte se stát novináři. Vždy si uvědomte, že média tím, co píšou a jak píšou, ovlivňují veřejné mínění. Zároveň jsou důležitou složkou celého systému, protože kladou nejenom politikům dotazy, a tak můžou pomoci odhalovat lži a nepravdu. Média tak na jedné straně můžou být politickým systémem zneužita pro účely jeho propagandy. V demokratickém světě by nám měla naopak pomoci kontrolovat práci politiků a veřejných institucí. Měla by nám pomoci formulovat a definovat problémy a s těmi konfrontovat osoby odpovědné a dožadovat se přiměřené nápravy a změny. Zkuste si tedy roli novináře a napište nám z výstavy, kterou jste před chvílí viděli, krátkou reportáž (na jednu až dvě strany). A pak napište svůj krátký komentář (na půl strany až jednu stranu). Vždy toho můžete napsat i více, ale nezapomeňte na to, že každá dobrá reportáž nebo komentář potřebují dobrý a výstižný název.

Děkujeme vám za dnešní návštěvu a také za to, že nám jako novináři pomáháte s odhalováním lží a hledáním pravdy.